

SOCIĀLIE PAKALPOJUMI ZEMGALES REĢIONĀ

GALVENIE SECINĀJUMI

GRAFISKĀ ATSKAITE

PĒTĪJUMU LĪDZFINANSĒ EIROPAS SOCIĀLĀ FONDA PROJEKTS
NR.1DP/1.4.1.2.4./09/IPIA/NVA/001 „SOCIĀLO PAKALPOJUMU ATTĪSTĪBAS
PROGRAMMAS IZSTRĀDE ZEMGALES REĢIONĀ”

NIKOLO GRUPA

2010

Saturs

Ievads	2
Rezultātu statistiskā precizitāte	3
1. Galvenie secinājumi	4
2. Sociālo pakalpojumu sniegšanas fons	5
3. Sociālās problēmas Zemgalē	8
4. Sociālo problēmu risināšana.....	11
5. Sociālo dienestu darbība.....	18
6. Sociālie pakalpojumi.....	22

Ievads

Šī pētījuma mērķi ir:

- Pilnīgāk izprast sociālo problēmu cēloņus Zemgales reģionā;
- Noskaidrot sociālo pakalpojumu sniegšanu ietekmējošos faktorus;
- Iegūt informāciju par sociālo pakalpojumu kvalitāti;
- Izzināt sabiedrības mobilitātes nodomus.

Pētījums ir balstīts uz Latvijas Republikas iedzīvotāju telefonaptauju. Kopumā tika iegūtas 1014 pabeigtas intervijas ar 15-80 gadus vecām personām, kuru pastāvīga dzīvesvieta ir Zemgales reģionā. Respondentu atlase tika veikta pēc vairākpakāpju nejaušās stratificētās metodes. Aptauja tika veikta laikā no 2010.gada 10.februāra līdz 1.martam.

Rezultātu statistiskā precizitāte

Pētījuma rezultātos vienmēr pastāv zināma statistiskās kļūdas varbūtība. Analizējot un interpretējot pētījumā iegūtos rezultātus, to vajadzētu ņemt vērā. Tās atšķirības, kuras iekļaujas statistiskās kļūdas robežās (ir mazākas par to), var uzskatīt par nenozīmīgām.

APTAUJAS REZULTĀTU STATISTISKĀS KĻŪDAS APRĒĶINA TABULA

(ar 95% varbūtību)

Atbilžu sadalījums %	Respondentu skaits (bāze) n =												
	50	75	100	150	200	300	400	500	600	700	800	900	1000
2 vai 98	4.0	3.2	2.8	2.3	2.0	1.6	1.4	1.3	1.1	1.1	1.0	0.9	0.9
4 vai 96	5.6	4.5	3.9	3.2	2.8	2.3	2.0	1.8	1.6	1.5	1.4	1.3	1.3
6 vai 94	6.8	5.5	4.8	3.9	3.4	2.8	2.4	2.1	2.0	1.8	1.7	1.6	1.5
8 vai 92	7.7	6.2	5.4	4.4	3.8	3.1	2.7	2.4	2.2	2.1	1.9	1.8	1.7
10 vai 90	8.5	6.9	6.0	4.9	4.3	3.5	3.0	2.7	2.5	2.3	2.1	2.0	1.9
12 vai 88	9.2	7.5	6.5	5.3	4.6	3.8	3.3	2.9	2.7	2.5	2.3	2.2	2.1
15 vai 85	10.1	8.2	7.1	5.9	5.1	4.1	3.6	3.2	2.9	2.7	2.5	2.4	2.3
20 vai 80	11.4	9.2	8.0	6.6	5.7	4.6	4.0	3.6	3.3	3.0	2.8	2.7	2.5
25 vai 75	12.3	10.0	8.7	7.1	6.1	5.0	4.3	3.9	3.6	3.3	3.0	2.9	2.8
30 vai 70	13.0	10.5	9.2	7.5	6.5	5.3	4.6	4.1	3.8	3.5	3.2	3.1	2.9
35 vai 65	13.5	11.0	9.5	7.8	6.8	5.5	4.8	4.3	3.9	3.6	3.3	3.2	3.1
40 vai 60	13.9	11.3	9.8	8.0	7.0	5.7	4.9	4.4	4.0	3.7	3.4	3.3	3.1
45 vai 55	14.1	11.4	9.9	8.1	7.0	5.8	5.0	4.5	4.1	3.8	3.5	3.3	3.2
50 vai 50	14.2	11.5	10.0	8.2	7.1	5.8	5.0	4.5	4.1	3.8	3.5	3.3	3.2

Lai noteiktu mērījuma statistisko kļūdu, ir nepieciešams zināt respondentu skaitu atbilstošajā apakšgrupā (tabulās apzīmēts ar "N") un rezultātu procentos. Izmantojot šos lielumus, tabulas attiecīgajā iedaļā var atrast statistiskās mērījuma kļūdas robežas (+/- procentos) ar 95 procentu varbūtību.

Piemērs:

Ja pētījuma rezultātā tiek iegūta mērķa grupa 12.0% no visiem aptaujātajiem un aptaujāto respondentu skaits jeb $N = 700$, tad ar 95%-tu varbūtību mēs varam teikt, ka statistiskā mērījuma kļūda šeit ir +/-2,5% robežās. No tā izriet, ka mērķa grupa ģenerālajā kopā (Latvijas iedzīvotājos) ir no 9,5 % līdz 14,5%.

1. Galvenie secinājumi

Galvenie sociālo problēmu cēloņi ir bezdarbs un valsts politika.

Atšķirīgi sabiedrības segmenti saskaras ar atšķirīgām sociālajām problēmām. Īpaši daudz soc.problēmu ir mājsaimniecībām, kurās dzīvo 3 paaudzes.

Sociālo problēmu risināšanā pašvaldību sociālajiem dienestiem mazāk uzticas pilsētās dzīvojošas (vientuļo) pensionāru mājsaimniecības.

Ir krasa pretruna starp iedzīvotāju uzskatiem par to, kam jāuzņemas galvenā loma sociālo problēmu risināšanā, un tām institūcijām, kurām viņi faktiski uzticas šai sfērā.

Sociālo dienestu apmeklētāji kopumā ir apmierināti ar pētījumā iekļautajiem dienestu darbības aspektiem.

Sociālo pakalpojumu saņēmēji ir kopumā apmierināti ar sniegto pakalpojumu kvalitāti.

Sabiedrības informētība par sociālajiem pakalpojumiem nav augsta.

Transporta problēmas visasāk izjūt gados vecākie un vienas paaudzes mājsaimniecībās dzīvojošie respondenti.

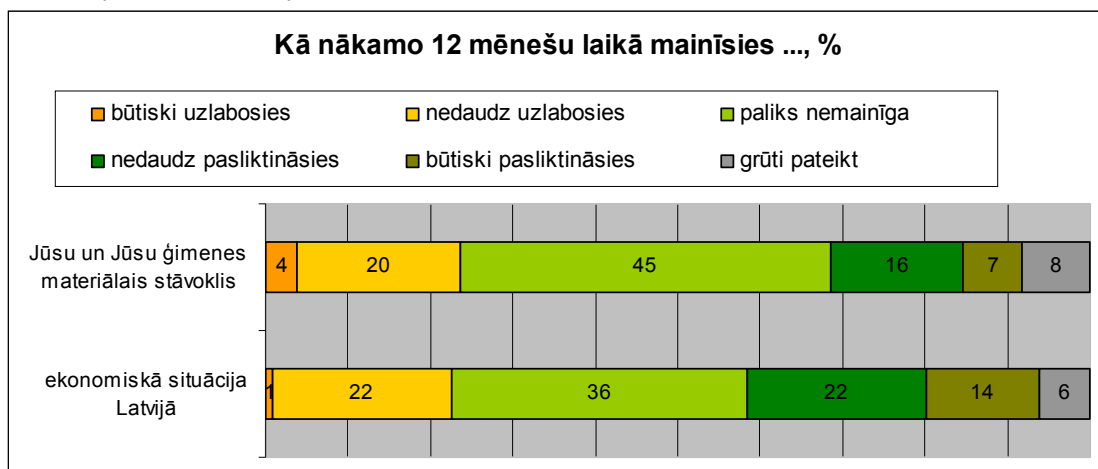
Pamest Zemgali (taču palikt Latvijā) ir gatavi arī augsti kvalificēti respondenti, savukārt pārcelties uz pastāvīgu dzīvi ārpus Latvijas biežāk gatavi ir ļaudis ar vidējo izglītību, kuri nereti dzīvo 3 paaudžu mājsaimniecībās. Tieši šis aspekts uzliks papildus slogu sociālās palīdzības jomai pašvaldībās.

2. Sociālo pakalpojumu sniegšanas fons

Lai pilnvērtīgāk izprastu sociālo pakalpojumu sniegšanas apstākļus un iegūtu zināmu priekšstatu par to attīstību nākotnē, respondentiem tika lūgts atbildēt uz vairākiem jautājumiem, kas iezīmē noteiktu attieksmju fonu sociālo pakalpojumu nodrošināšanai.

1.zīm. (32.-33.tabula)

Bāze: visi respondenti, N=1014

Aptaujas dati uzrāda zināmas sastinguma gaidas sabiedrībā – teju puse respondentu domā, ka viņu ģimenes materiālais stāvoklis nemainīsies. Katrs ceturtais respondents sagaida situācijas uzlabošanos, bet vēl 23% - savas materiālās nodrošinātības pasliktināšanos. Savukārt valsts ekonomiskās situācijas perspektīvu vērtējums ir kritiskāks – vienāds respondentu īpatsvars (pa 36%) sagaida ekonomiskās situācijas nemainīgumu vai pasliktināšanos, bet 23% cer uz stāvokļa uzlabošanos. Svarīgi ievērot, ka daļā respondentu ir priekšstats, ka viņu materiālā labklājība nav tieši saistīta ar Latvijas ekonomisko izaugsmi.

Tie, kas sagaida personiskās materiālās nodrošinātības uzlabošanos, biežāk bijuši vīrieši, 15-44 g.v. respondenti, ļaudis ar nepabeigtu vidējo izglītību, personas ar zemiem ģimenes ienākumiem, strādnieki vai bezdarbnieki, to mājāsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 2-3 paaudzes, Jelgavas pilsētas vai Dobeles novada iedzīvotāji.

Personiskā materiālā stāvokļa pasliktināšanos biežāk sagaida sievietes, 35-44 g.v. vai 55-64 g.v. respondenti, personas ar zemiem vai vidēji zemiem ģimenes ienākumiem, speciālisti, ierēdņi, strādnieki, to mājāsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 3 paaudzes, Jēkabpils pilsētas vai Jelgavas novada iedzīvotāji.

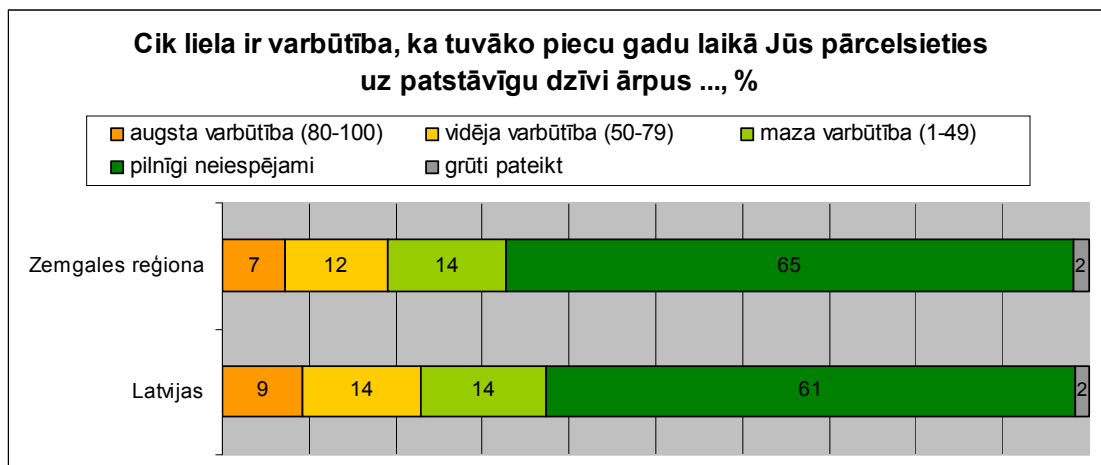

Tie, kas sagaida Latvijas ekonomiskās situācijas uzlabošanos, biežāk bijuši vīrieši, latvieši, personas, kas nav sniegušas konkrētu atbildi par savas ģimenes ienākumiem, skolnieki, studenti vai pensionāri, to mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 1 paaudze, Rundāles un Vecumnieku novadu iedzīvotāji.

Valsts ekonomiskās situācijas tālāku pasliktināšanos nākamo 12 mēnešu laikā biežāk sagaida 25-34 g.v. respondenti, austrumslāvi, ļaudis ar zemiem ģimenes ienākumiem, speciālisti, ierēdņi, to mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 3 paaudzes, Auces vai Ozolnieku novada iedzīvotāji.

Viens no izplatītiem individuālo ekonomisko problēmu risināšanas veidiem ir pārcelšanās uz pastāvīgu dzīvi citā valstī. Lai precīzāk izzinātu šādas iedzīvotāju rīcības iespējas (kas ietekmētu arī sociālo pakalpojumu sniegšanu), respondenti tika iztaujāti par varbūtību emigrēt no Zemgales un no Latvijas.

2.zīm. (27.-28.tabula)

Bāze: visi respondenti, N=1014

Aptaujas dati rāda, ka 7% respondentu ir apliecinājuši augstu gatavību pārcelties uz dzīvi ārpus Zemgales, bet 9% respondentu – ārpus Latvijas.

Tie, kas pauž augstu gatavību pārcelties uz pastāvīgu dzīvi ārpus Zemgales, biežāk bijuši 15-34 g.v. respondenti, ļaudis, kuri nelieto latviešu valodu savā ģimenē, personas ar vidējo vai augstāko izglītību, ļaudis ar zemiem ģimenes ienākumiem, skolnieki, studenti vai bezdarbnieki, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 2 vai 3 paaudzes, Jelgavas pilsētas vai Aizkraukles novada iedzīvotāji.

Tie, kas pauž vidēju gatavību pārcelties uz pastāvīgu dzīvi ārpus Zemgales, biežāk bijuši 15-34 g.v. respondenti, ļaudis, kuri nelieto latviešu valodu savā ģimenē, personas ar vidējo vai augstāko izglītību, ļaudis ar zemiem ģimenes ienākumiem, skolnieki, studenti vai bezdarbnieki, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 2 paaudzes, Jelgavas pilsētas vai Iecavas novada iedzīvotāji.

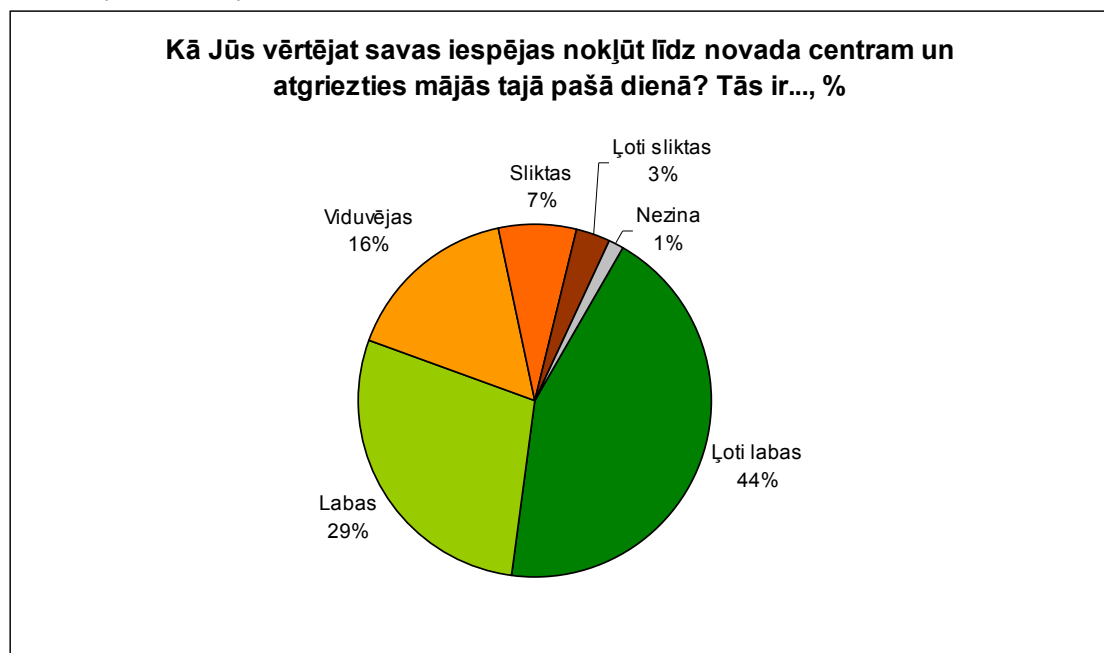

Tie, kas pauž augstu gatavību pārcelties uz pastāvīgu dzīvi ārpus Latvijas, biežāk bijuši 15-34 g.v. respondenti, ļaudis, kuri nelieto latviešu valodu savā ģimenē, personas ar vidējo izglītību, ļaudis ar zemiem ģimenes ienākumiem, pašnodarbinātas personas, skolnieki, studenti vai bezdarbnieki, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 2 vai 3 paaudzes, Jelgavas pilsētas vai Kokneses novada iedzīvotāji.

Tie, kas pauž vidēju gatavību pārcelties uz pastāvīgu dzīvi ārpus Latvijas, biežāk bijuši vīrieši, 15-34 g.v. respondenti, ļaudis, kuri nelieto latviešu valodu savā ģimenē, personas ar vidējo vai augstāko izglītību, ļaudis ar zemiem ģimenes ienākumiem, speciālisti, ierēdņi, skolnieki, studenti vai bezdarbnieki, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 2 paaudzes, Ozolnieku novada iedzīvotāji.

Aptaujas dati mudina secināt, ka tieši emigrācija no Latvijas (nevis zemgaliešu migrācija Latvijas teritorijā) radīs lielāku spiedienu uz sociālās palīdzības jomu reģionā.

3.zīm. (31.tabula)

Bāze: visi respondenti, N=1014

Savas iespējas nokļūt līdz novada centram un atgriezties mājās vienas dienas laikā kā sliktas vai ļoti sliktas biežāk vērtējuši 65-80 g.v. respondenti, latvieši, personas ar vidējo speciālo izglītību, ļaudis ar zemiem ienākumiem, pensionāri, tādi respondenti, kuru mājsaimniecībā dzīvo viena paaudze, Jelgavas novada iedzīvotāji.

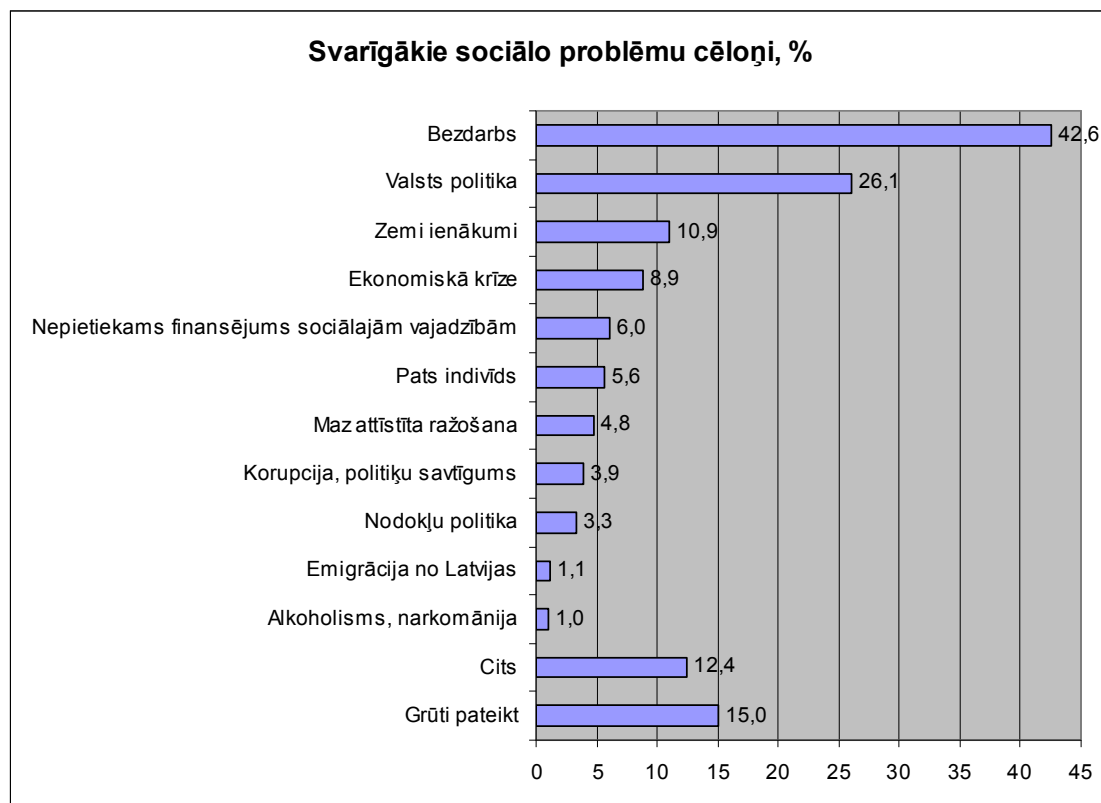

3. Sociālās problēmas Zemgalē

Respondenti tika lūgti nosaukt, viņuprāt, nozīmīgākos sociālo problēmu cēloņus.

4.zīm. (1.tabula)

Bāze: visi respondenti, N=1014; vairākatbilžu jautājums, % summa >100%

Pārliecinoši biežāk minētais cēlonis ir bezdarbs. Par otru biežāk minēto cēloni ir kļuvusi valsts politika (šeit tika iekļautas arī tādas atbildes kā „politiku nekompetence”, „augšu attieksme” utml.). Zemus ienākumus kā sociālo problēmu cēloni minējis katrs devītais respondents, bet ekonomisko krīzi – katrs vienpadsmitais. Paša indivīda rīcību kā problēmu cēloni nosaukuši gandrīz 6% respondentu.

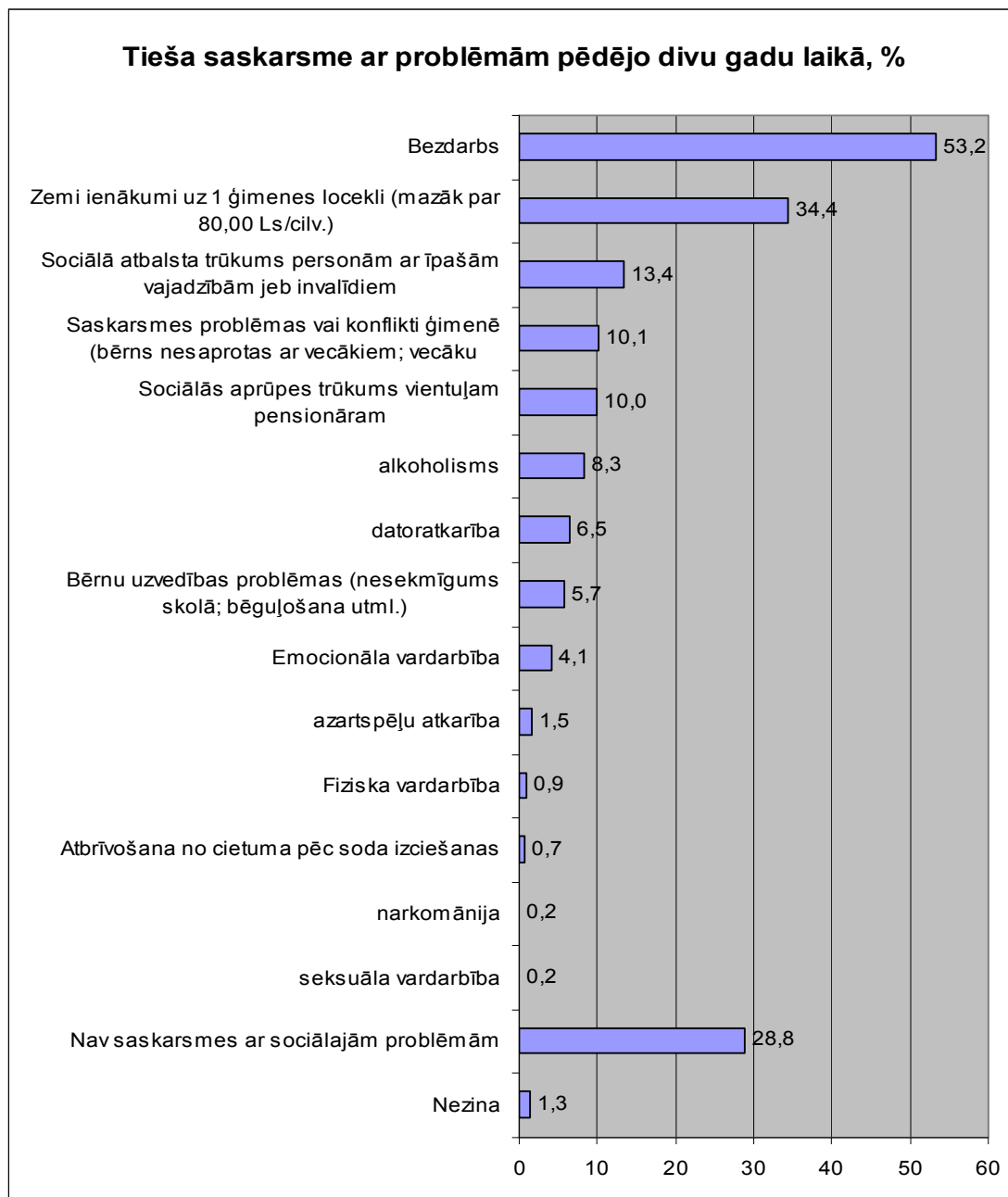
Bezdarbu biežāk minējuši 45-54 g.v. respondenti, sievietes, personas ar vidējo speciālo izglītību, respondenti ar zemiem ģimenes ienākumiem, strādnieki vai bezdarbnieki, Aknīstes, Auces, Rundāles vai Krustpils novadu iedzīvotāji.

Valsts politiku biežāk minējuši vīrieši, 55-64 g.v. respondenti, ļaudis ar augstāko izglītību, personas ar augstiem vai vidēji zemiem ienākumiem, speciālisti, ierēdņi, Pļaviņu, Aizkraukles vai Iecavas novadu iedzīvotāji.

Zemus ienākumus biežāk uzsvēruši 65-80 g.v. respondenti, pensionāri, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo viena paaudze, Rundāles, Krustpils vai Kokneses novadu iedzīvotāji.

5.zīm. (6.tabula)

Bāze: visi respondenti, N=1014; vairākatbilžu jautājums, % summa >100%

Par visbiežāk minēto sociālo problēmu, ar ko ir saskārušies respondenti vai viņu ģimenes locekļi pēdējo divu gadu laikā, ir kļuvis bezdarbs. To ir minējusi

vairāk nekā puse aptaujāto. Otrā izplatītākā problēma ir zemi ienākumi, kas šī pētījuma vajadzībām ir definēti kā ne vairāk par 80 latiem mēnesī uz vienu ģimenes locekli. Šo problēmu ir minējusi trešdaļa aptaujāto. Sociālā atbalsta trūkumu invalīdiem ir nosaukuši 13 procenti respondentu. Savukārt saskarsmes problēmas ģimenē un sociālās aprūpes trūkumu vientuļam pensionāram ir nosaukuši pa 10 procentiem aptaujāto.

Bezdarbu kā sociālo problēmu biežāk norādījuši 25-34 g.v. vai 45-54 g.v. respondenti, nelatvieši, ļaudis ar vidējo izglītību, personas ar zemiem ienākumiem, bezdarbnieki vai pašnodarbinātas personas, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 3 paaudzes,

Zemus ienākumus biežāk nosaukuši 25-34 g.v. vai 45-54 g.v. respondenti, nelatvieši, ļaudis ar vidējo speciālo izglītību, personas ar zemiem ienākumiem, bezdarbnieki vai pašnodarbinātas personas, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 3 paaudzes, Jēkabpils pilsētas, Jēkabpils novada, Auces vai Jaunjelgavas novadu iedzīvotāji.

Sociālā atbalsta trūkums invalīdiem aktuāls biežāk šķitis 55-64 g.v. respondentiem, austrumslāvi, personas ar zemiem ienākumiem, Jelgavas novada, Rundāles vai Viesītes novadu iedzīvotāji.

Saskarsmes problēmas ģimenē biežāk nosaukuši 15-34 g.v. respondenti, strādnieki vai bezdarbnieki, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 3 paaudzes, Jēkabpils Pļaviņu vai Krustpils novadu iedzīvotāji.

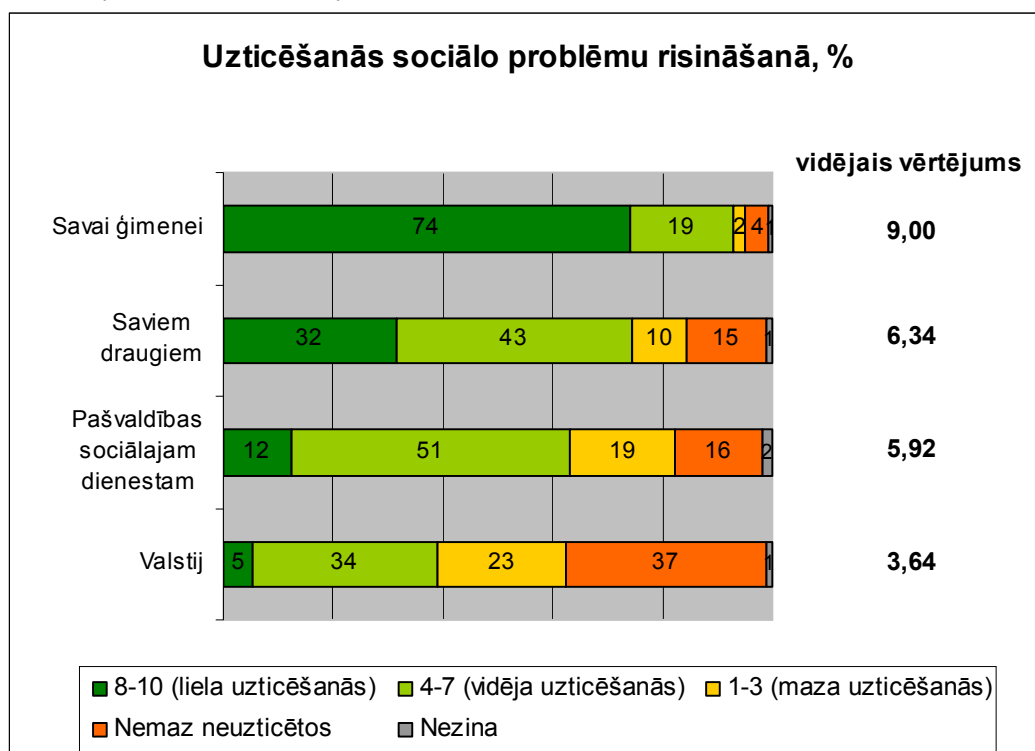
Aprūpes trūkumu vientuļam pensionāram biežām minējuši 25-34 g.v. respondenti, ļaudis ar vidējo izglītību, pašnodarbinātas personas, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 3 paaudzes, Jelgavas pilsētas, Dobeles, Jaunjelgavas vai Krustpils novadu iedzīvotāji.

4. Sociālo problēmu risināšana

Ķeroties pie sociālo problēmu risināšanas, ir būtiski noskaidrot, kādām institūcijām sabiedrība ir gatava visvairāk uzticēties šo samilzumu risināšanā.. Lai iegūtu salīdzināmākus datus par uzticēšanos, tika aprēķināti katras institūcijas aritmētiski vidējie vērtējumi.

6.zīm. (Tabulas 5.1.-5.4.)

Bāze: visi respondenti, N=1014; vidējā vērtība ir rēķināta, ņemot vērā konkrētu respondenta sniegto vērtējumu

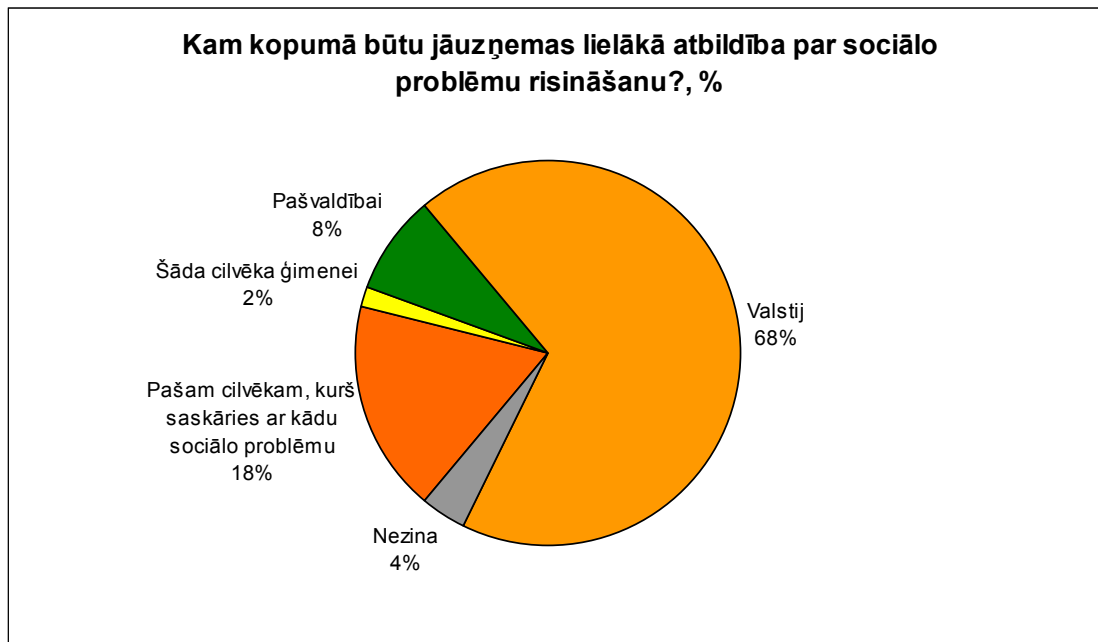
Pamatstratēģija sociālo problēmu risināšanā ir vēršanās pie savas ģimenes. Par to liecina ļoti augstais uzticēšanās līmenis savai ģimenei sociālo problēmu risināšanā. Nākamais palīdzības loks ir respondenta draugi, taču tie bauda jūtami mazāku uzticēšanos nekā ģimene. Pašvaldību sociālie dienesti ir tikai nedaudz neuzticamāki par draugiem, bet valstij respondenti uzticas vismazāk.

Pašvaldību sociālajiem dienestiem biežāk neuzticētos sievietes, nelatvieši, 45-80 g.v. respondenti, personas ar vidējo speciālo izglītību, pensionāri, tādas personas, kuru mājsaimniecībā dzīvo viena paaudze, Jelgavas vai Jēkabpils pilsētu iedzīvotāji.

Vienlaikus šie vērtējumi ir krasā pretrunā iedzīvotāju priekšstatiem par to, kam būtu jāuzņemas galvenā rūpe par sociālo problēmu risināšanu.

7.zīm. (2.tabula)

Bāze: visi respondenti, N=1014

Divas trešdaļas respondentu norāda, ka tieši valstij būtu jāuzņemas lielākā atbildība par sociālo problēmu risināšanu. Turklāt šiem respondentiem būtu pieskaitāmi arī tie, kas norāda uz pašvaldību dominējošo nozīmi šai procesā.

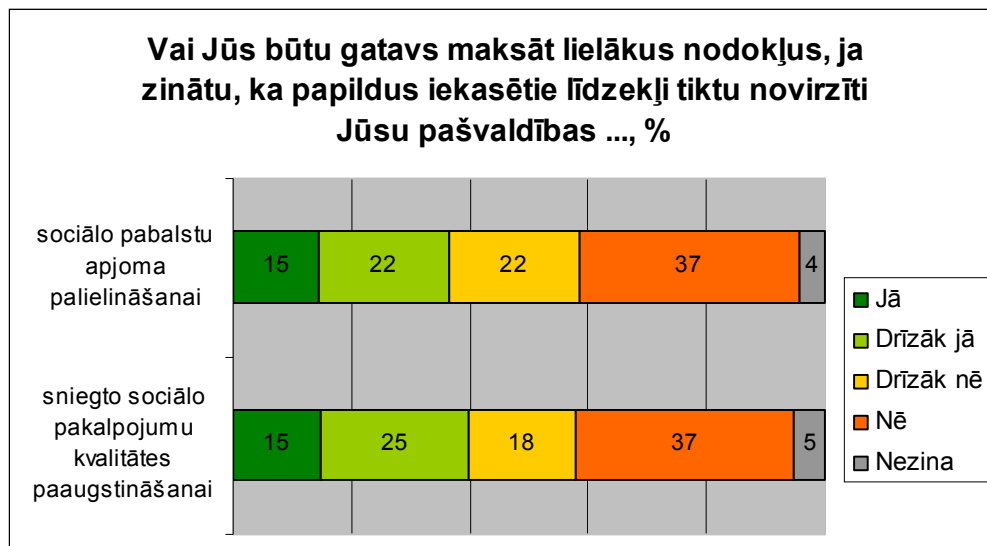
Tie, kas uzskata, ka ar sociālo problēmu primāri jātiek galā pašam indivīdam, kurš saskāries ar attiecīgo problēmu, biežāk bijuši vīrieši, 15-24 g.v. vai 35-44 g.v. respondenti, latvieši, personas ar vidēji augstiem ienākumiem, skolēni vai studenti, Jelgavas novada iedzīvotāji.

Tie, kas uzsver pašvaldības izšķirošo lomu, biežāk bijuši austrumslāvi, sievietes, ļaudis ar augstāko vai nepabeigtu vidējo izglītību, personas ar vidēji zemiem ienākumiem, skolēni vai studenti, Jelgavas pilsētas vai Vecumnieku novada iedzīvotāji.

Neraugoties uz sagaidīto valsts lomu sociālo problēmu risināšanā, respondenti nepauž augstu gatavību maksāt lielākus nodokļus pat tad, ja papildus iegūtie līdzekļi tiktu novirzīti sociālo vajadzību finansēšanai.

8.zīm. (Tabulas 3.-4.)

Bāze: visi respondenti, N=1014

Vairāk nekā puse respondentu pauž noraidījumu iecerei paaugstināt nodokļus ar mērķi ieguvumu novirzīt vai nu sociālo pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanai vai arī sociālo pabalstu apjoma palielināšanai.

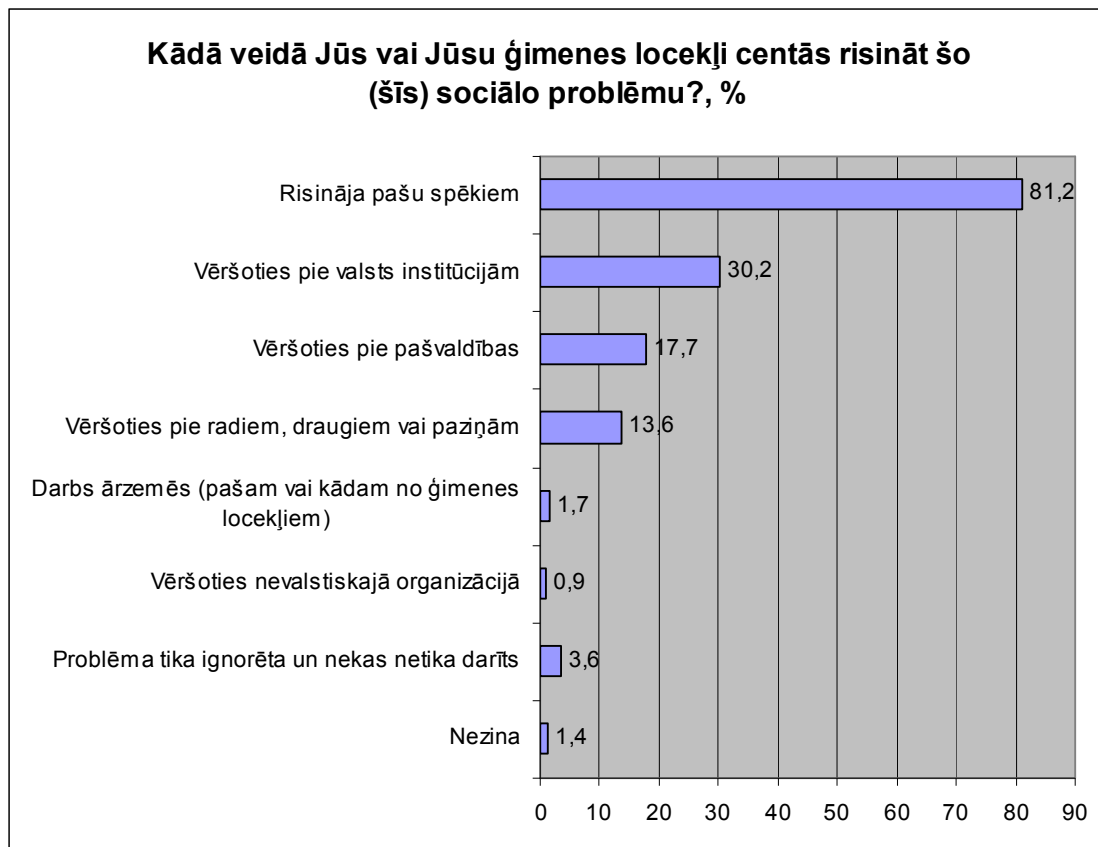
Tie, kuri ir pilnībā vai drīzāk gatavi maksāt augstākus nodokļus sociālo pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanas vārdā, biežāk bijuši 35-44 g.v. respondenti, sievietes, personas ar vidējo izglītību, ļaudis ar zemiem ienākumiem, strādnieki, bezdarbnieki, tādu māsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 3 paaudzes, Jelgavas novada iedzīvotāji.

Tie, kuri ir pilnībā vai drīzāk gatavi maksāt augstākus nodokļus sociālo pabalstu apjoma palielināšanai, biežāk bijuši gados vecāki ļaudis, personas ar vidējo vai vidējo speciālo izglītību, respondenti ar zemiem vai vidēji augstiem ienākumiem, bezdarbnieki, tādu māsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 3 paaudzes, Jēkabpils pilsētas vai Jelgavas novada iedzīvotāji.

Tiem respondentiem, kuri bija saskārušies ar kādu sociālo problēmu savā ģimenē, tika vaicāts par veidiem, kādos viņi ir risinājuši šo problēmu vai problēmas.

9.zīm.

Bāze: respondenti, kuri ir saskārušies ar kādu sociālo problēmu; N=719; procentu summa >100%

Vairāk nekā četras piektdaļas respondentu atbildēja, ka ir risinājuši šo problēmu pašu spēkiem. Tas organiski atbilst iepriekš aprakstītajām problēmu risināšanas stratēģijām. Katrs trešais respondents vēršās pie valsts institūcijām, bet katrs sestais – pie pašvaldības institūcijām. Tomēr ar aptaujas palīdzību ir grūti precīzi novērtēt sadalījumu starp tiem respondentiem, kuri vēršās patiešām valsts institūcijās un kuri - pašvaldību institūcijās, jo agrāk veikti pētījumi liecina, ka daudzi iedzīvotāji nespēj precīzi nošķirt valsts institūcijas no pašvaldību institūcijām. Neraugoties uz visai augsto uzticēšanos, pie radiem vai draugiem vēršās vien katrs septītais respondents.

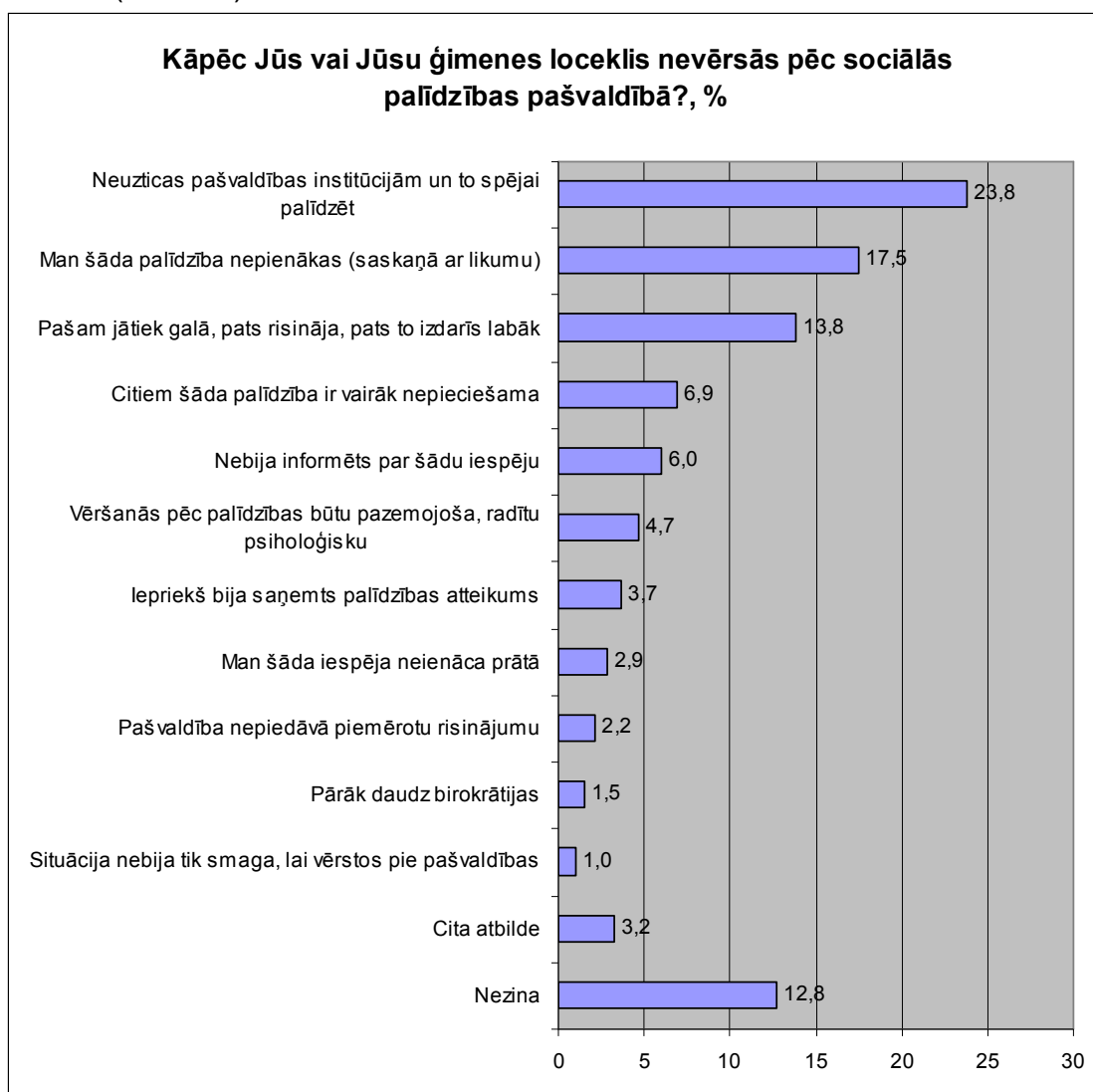
Pie valsts institūcijām biežāk vēršās 25-44 g.v. respondenti, austrumslāvi, personas ar zemiem ienākumiem, bezdarbnieki, speciālisti, ierēdņi, Dobeles novada iedzīvotāji.

Pie pašvaldības biežāk vērsās sievietes, 35-44 g.v. vai 65-80 g.v. respondenti, ļaudis ar vidējo speciālo izglītību, personas ar zemiem ienākumiem, bezdarbnieki vai pensionāri, tādu mājsaimniecību locekļi, kurā dzīvo viena paaudze.

Radu un draugu palīdzību biežāk meklēja 15-24 g.v. vai 45-54 g.v. respondenti, personas ar vidējo izglītību, skolnieki, studenti, strādnieki vai bezdarbnieki, Bauskas novada iedzīvotāji.

10.zīm. (8.tabula)

Bāze: respondenti, kuri ir saskārušies ar sociālo problēmu, bet nevērsās pašvaldībā, N=593

Biežāk minētais iemesls tam, ka ar sociālajām problēmām saskārušies indivīdi nevērsās pēc palīdzības pašvaldībā ir neuzticēšanās pašvaldības institūcijām un to spējai palīdzēt. Šāds iemesls organiski saistās ar iepriekš

fiksēto zemo uzticību valsts un pašvaldību institūcijām hipotētisku sociālo problēmu risināšanas gadījumā. Katrs sestais respondents uzskata, ka viņam šāda palīdzība nepienākas saskaņā ar likumu, bet katrs septītais respondents uzskata, ka ar problēmām jātiek galā pašam. Altruistisku noskaņojumu (citiem šāda palīdzība ir vairāk nepieciešama) puda katrs piecpadsmitais respondents, bet seši procenti aptaujāto atklāja, ka nav bijuši informēti par iespēju vērsties pašvaldībā.

Neuzticēšanos pašvaldību spējai palīdzēt sociālo problēmu gadījumā biežāk pauduši vīrieši, austrumslāvi, personas ar zemiem ienākumiem, bezdarbnieki vai pašnodarbinātas personas, Jelgavas novada iedzīvotāji.

To, ka respondentam nepienācās pašvaldības atbalsts, biežāk teikuši austrumslāvi, sievietes, 35-64 g.v. personas, ļaudis ar vidējo speciālo izglītību, respondenti ar augstiem ienākumiem, speciālisti, ierēdņi, bezdarbnieki vai pensionāri, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo viena paaudze, personas, kas sagaida sava materiālā stāvokļa pasliktināšanos tuvākā gada laikā, Jēkabpils pilsētas vai Bauskas novada iedzīvotāji.

Uz saviem spēkiem biežāk paļāvās 25-44 g.v. respondenti, personas ar vidējo vai augstāko izglītību, strādnieki, personas, kas uzskata, ka viņu materiālais stāvoklis nemainīsies tuvākā gada laikā, Jelgavas pilsētas, Jelgavas vai Ozolnieku novada iedzīvotāji.

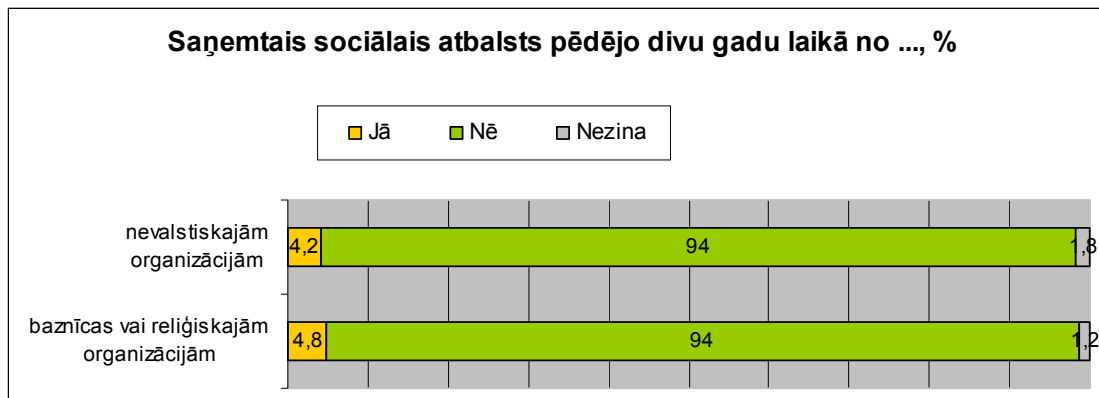
To, ka citiem pašvaldības palīdzība ir vairāk nepieciešama, biežāk teikuši latvieši, sievietes, 45-54 g.v. respondenti, ļaudis ar vidējo speciālo izglītību, speciālisti vai ierēdņi, tādu mājsaimniecību locekļi, kurās dzīvo 3 paaudzes, personas, kas uzskata, ka viņu materiālais stāvoklis nemainīsies tuvākā gada laikā, Jēkabpils novada vai Vecumnieku novada iedzīvotāji.

Neinformētību par iespēju vērsties pašvaldībā biežāk minēja vīrieši, 15-44 g.v. respondenti, austrumslāvi, personas ar vidējo vai nepabeigtu vidējo izglītību, ļaudis ar zemiem vai vidēji zemiem ienākumiem, bezdarbnieki, skolēni vai studenti, personas, kas uzskata, ka viņu materiālais stāvoklis nedaudz uzlabosies tuvākā gada laikā, Jelgavas pilsētas vai Jelgavas novada iedzīvotāji.

Aplūkojot nevalstiskā sektora lomu sociālo problēmu risināšanas jomā, jākonstatē, ka tā ir itin ierobežota.

11.zīm. (22.tabula)

Bāze: respondenti, kuri ir saskārušies ar kādu sociālo problēmu; N=719

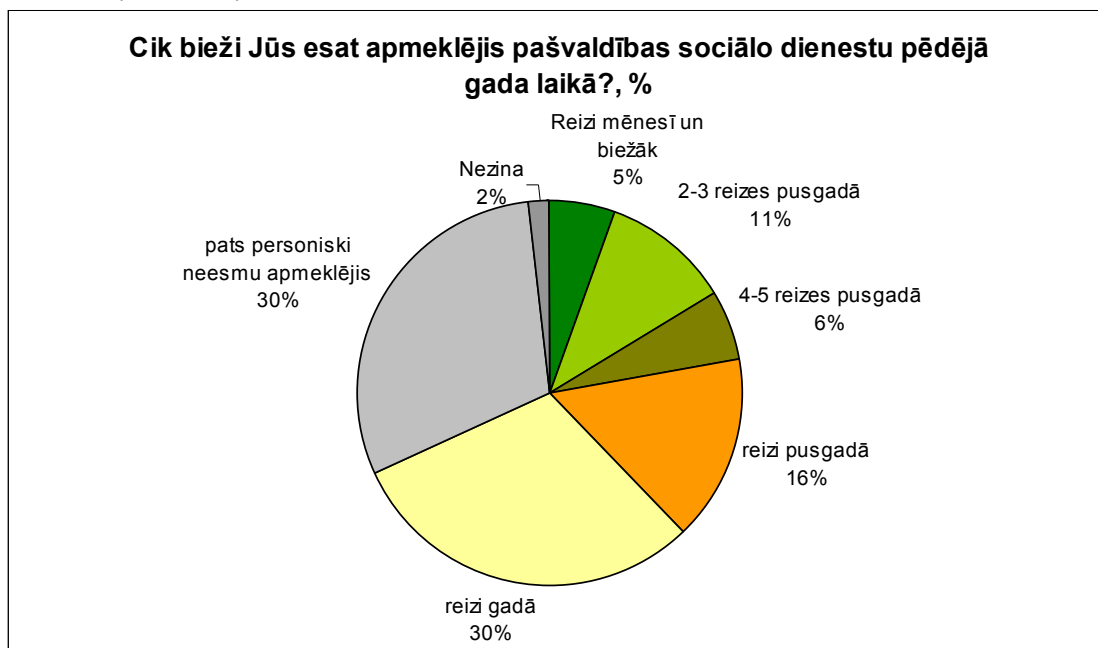
Mazāk nekā pieci procenti respondentu, kuri ir saskārušies ar sociālajām problēmām, pēdējo divu gadu laikā ir saņēmuši sociālo atbalstu no nevalstiskajām organizācijām, baznīcas vai reliģiskajām organizācijām. Šādu atbalstu biežāk saņēmuši austrumslāvi, sievietes, 25-44 g.v. respondenti, personas ar augstāko vai nepabeigtu vidējo izglītību, ļaudis ar vidēji zemiem ienākumiem, bezdarbnieki, Jēkabpils pilsētas, Jelgavas un Iecavas novadu iedzīvotāji.

5. Sociālo dienestu darbība

Pētījumā tika iekļauts jautājumu bloks par respondentu attieksmi pret sociālo dienestu darbību. Atbildes uz tiem būtu izmantojamas pašvaldību sociālo dienestu darbības novērtēšanai un pilnveidošanai.

12.zīm. (9.tabula)

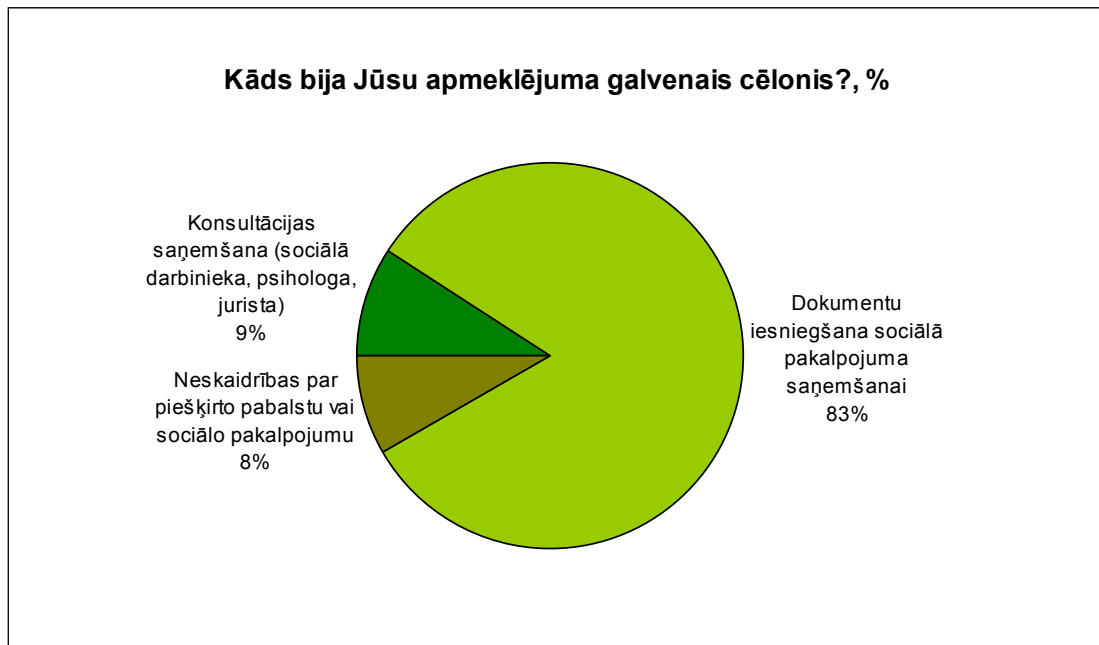
Bāze: respondenti, kuru ģimenes vērsās pēc palīdzības pie pašvaldības, N=127

Vispirms jāuzsver, ka teju katrs trešais no šī segmenta respondentiem nav personiski apmeklējis pašvaldības sociālo dienestu, un tāpēc nav kompetents izvērtēt virkni savas pašvaldības sociālā dienesta darbības aspektu. Dati arī liecina, ka sociālos dienestus ļaudis apmeklē itin reti – vienu vai divas reizes gadā. Savukārt pieci procenti respondentu, kuri bija vērsušies pie pašvaldības pēc palīdzības, lai risinātu sociālās problēmas, apmeklē sociālo dienestu vismaz reizi mēnesī.

Sociālo dienestu apmeklējuma cēloņi ir visai uzskatāmi.

13.zīm. (10.tabula)

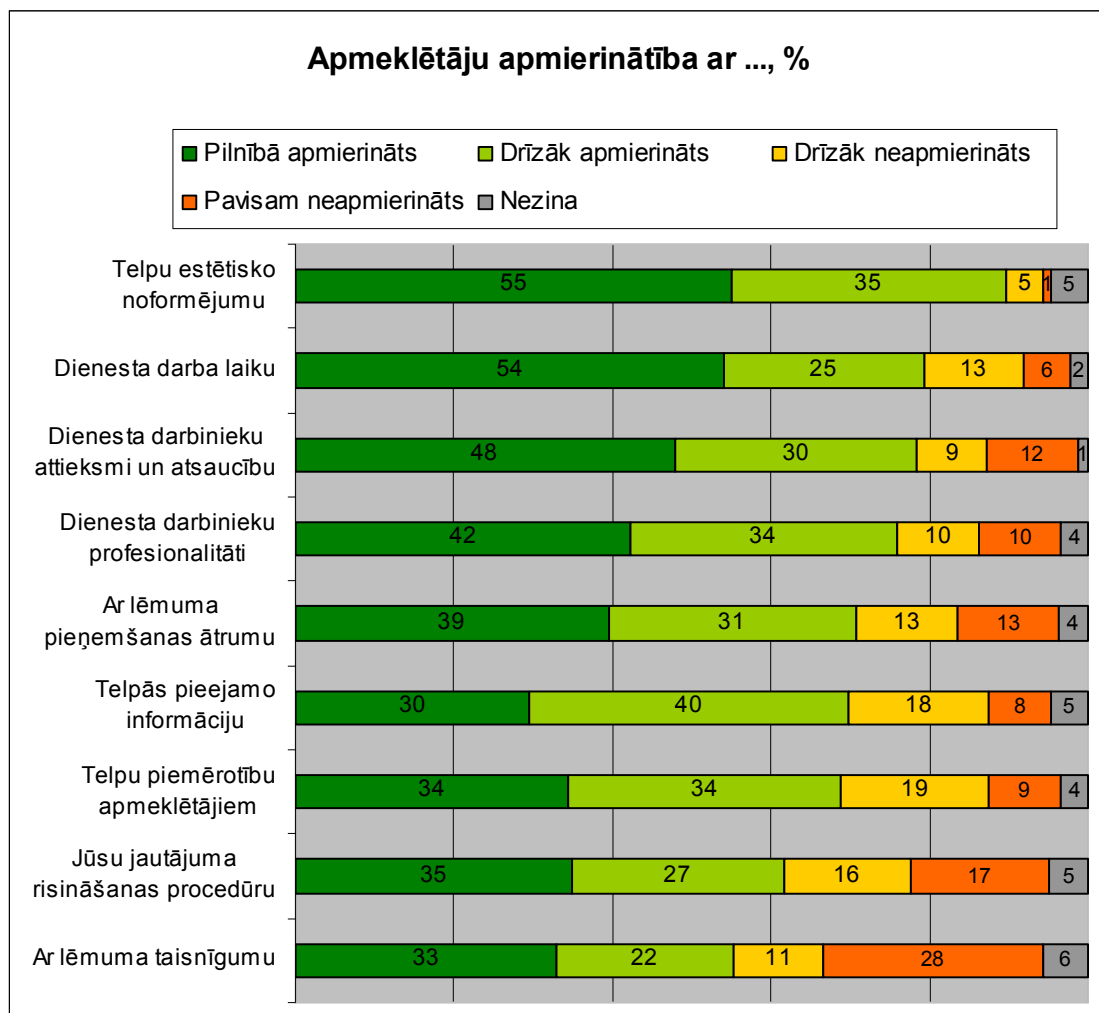
Bāze: respondenti, kuri personīgi vērsās pašvaldības sociālajā dienestā, N=87

Četras piektdaļas respondentu sociālo dienestu apmeklējuši, lai noformētu dokumentus kāda sociālā pakalpojuma saņemšanai. Katrs divpadsmitais respondents ir mēģinājis rast skaidrību par jau piešķirto sociālo pakalpojumu vai pabalstu, bet katrs vienpadsmitais apmeklējis sociālo dienestu, lai saņemtu kādu konsultāciju. Tieši konsultāciju saņēmēji biežāk apmeklējuši pašvaldību sociālos dienestus.

Respondenti, kuri personīgi bija apmeklējuši pašvaldības sociālo dienestu, tika lūgti izvērtēt katru no lejāk minētajiem aspektiem.

14.zīm. (Tabulas 11.1. – 11.9)

Bāze: respondenti, kuri personīgi vērsās pašvaldības sociālajā dienestā, N=87

Kopumā jāsecina, ka apmeklētāju absolūtais vairākums ir apmierināti ar visiem pētījumā iekļautajiem pašvaldību sociālo dienestu funkcionēšanas aspektiem.

Ar sociālā dienesta darbības laiku neapmierināti biežāk bijuši Dobeles novada iedzīvotāji.

Ar sociālā dienesta darbinieku attieksmi un atsaucību neapmierināti biežāk bijuši Jelgavas pilsētas un Dobeles novada iedzīvotāji.

Ar sociālā dienesta darbinieku profesionalitāti neapmierināti biežāk bijuši Jelgavas pilsētas un Dobeles novada iedzīvotāji.

Ar sociālā dienesta telpās pieejamo informāciju neapmierināti biežāk bijuši Bauskas un Dobeles novadu iedzīvotāji.

Ar sociālā dienesta telpu pieejamību neapmierināti biežāk bijuši Dobeles novada iedzīvotāji.

Ar apmeklētājam aktuālās problēmas risināšanas procedūru neapmierināti biežāk bijuši Dobeles novada un Jelgavas pilsētas iedzīvotāji.

Ar lēmuma taisnīgumu neapmierināti biežāk bijuši Jelgavas pilsētas vai Dobeles novada iedzīvotāji.

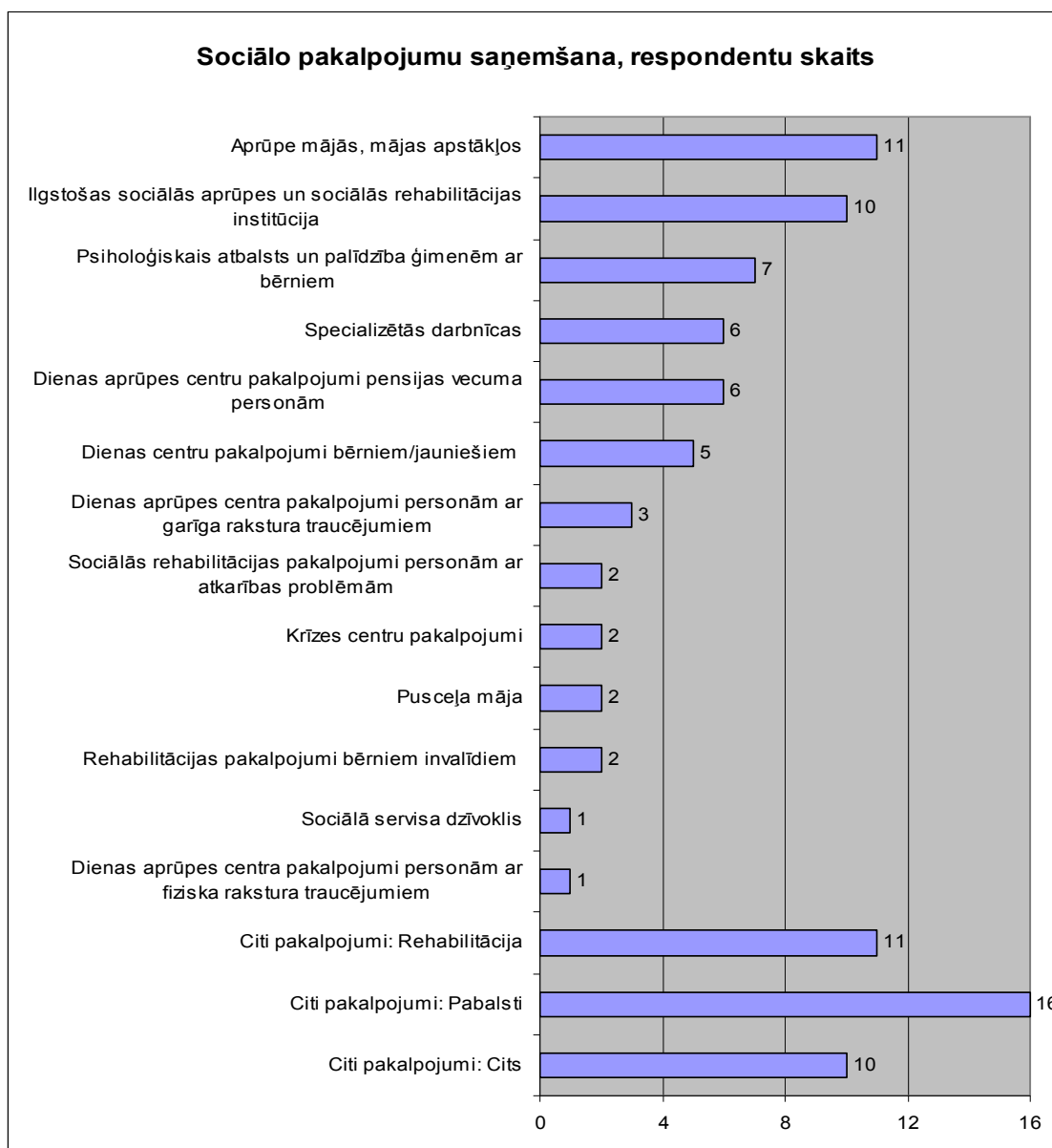

6. Sociālie pakalpojumi

Visiem respondentiem tika vaicāts, vai viņi vai viņu ģimenes locekļi ir saņēmuši kādus sociālos pakalpojumus pēdējo triju gadu laikā. Nedaudz vairāk par 5 procentiem visu respondentu apgalvoja, ka viņi vai viņu ģimenes locekļi ir saņēmuši vismaz vienu sociālo pakalpojumu pēdējo triju gadu laikā.

Lūgti konkretizēt, kādus pakalpojumus viņi ir saņēmuši pēdējo triju gadu laikā, respondenti sniedza šādas atbildes:

15.zīm.

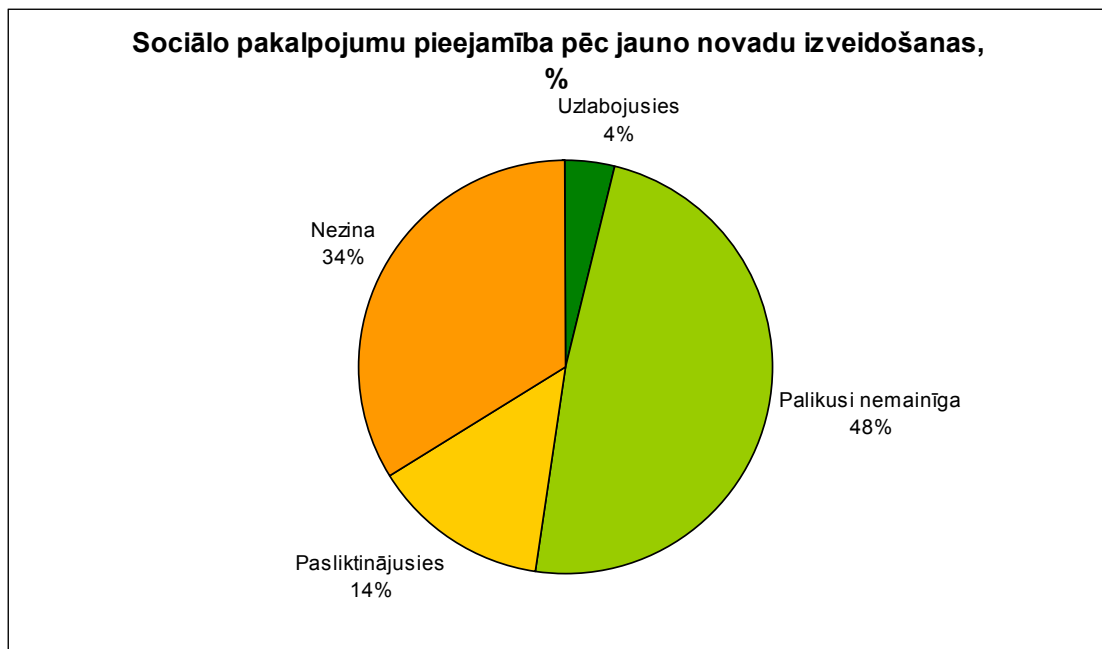
Piezīme: grafikā norādīts gadījumu skaits, nevis procenti

Biežāk nosauktie pakalpojumi bijuši rehabilitācijas pakalpojumi, aprūpe mājās vai arī aprūpe ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās (pansionātos, bērnu namos). Tam seko psihologa atbalsts ģimenēm ar bērniem, specializētās darbnīcas un dienas aprūpes centri vecāka gadagājuma ļaudīm. Jāuzsver, ka respondenti nereti uzskatījuši pašvaldības izmaksātos pabalstus par sociālo pakalpojumu.

Ņemot vērā nelielo respondentu skaitu, nav iespējams sniegt statistiski ticamu novērtējumu katram no sociālajiem pakalpojumiem. Tomēr ir iespējams izveidot apkopojošu ainu par visiem sociālo pakalpojumu saņēmējiem. Aptaujas dati liecina (tabulas 17a.1-19a.4.5), ka absolūtais vairākums respondentu, kuri izmanto kādu sociālo pakalpojumu, ir kopumā apmierināti ar šī pakalpojuma kvalitāti.

16.zīm.

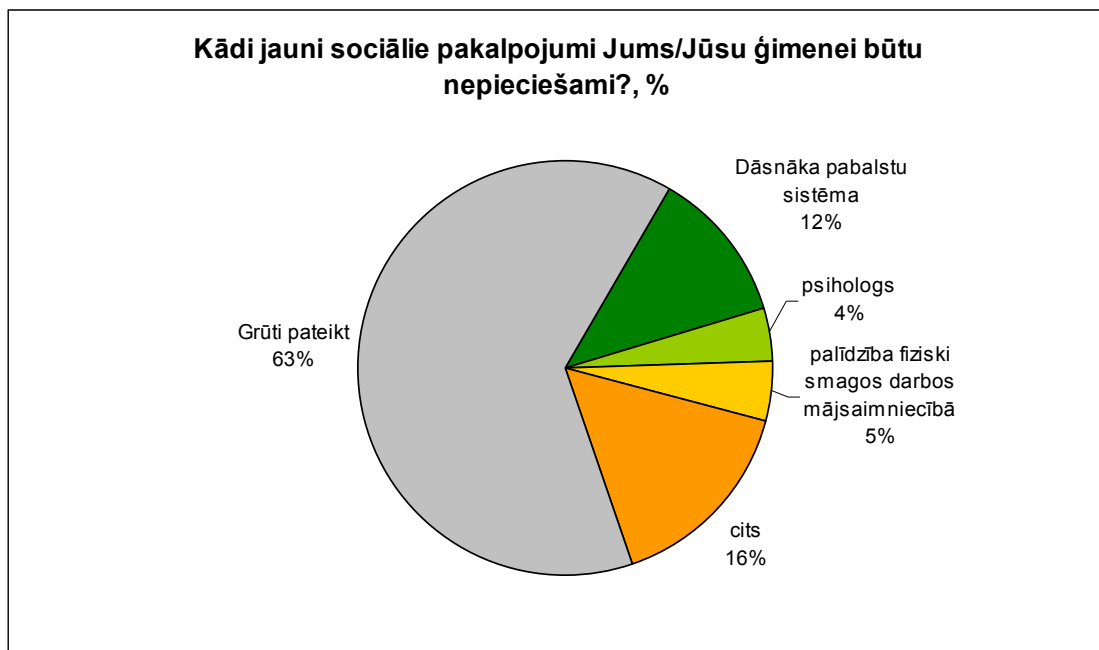

Bāze: respondenti, kuri saņem kādus sociālos pakalpojumus; N=51

Ņemot vērā administratīvo kontekstu, kurā notiks Zemgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmas īstenošana, bija svarīgi noskaidrot, kā administratīvi teritoriālā reforma ir ietekmējusi sociālo pakalpojumu pieejamību. Kaut kādu ietekmi ir pamanījuši aptuveni 18% aptaujāto pakalpojumu saņēmēju: 4% uzskata, ka pieejamība ir uzlabojusies, bet 14% saskata pieejamības pasliktināšanos. Pārējie vairāk nekā 80% aptaujāto pakalpojumu saņēmēju nesaskatīja nekādas izmaiņas vai arī nespēja formulēt konkrētu viedokli.

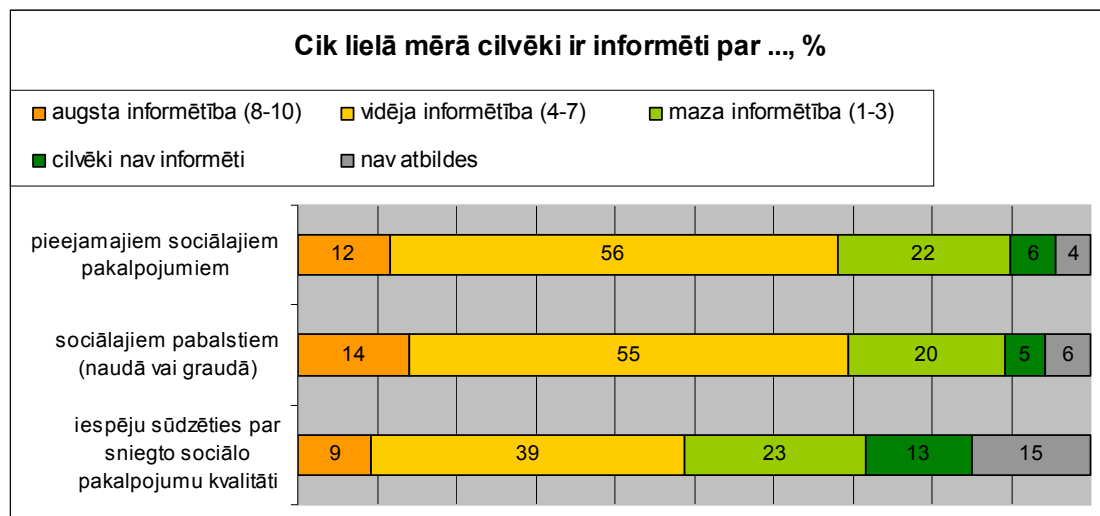
17.zīm. (22.tabula)

Bāze: respondenti, kuri saņem kādus sociālos pakalpojumus; N=51

Izvaicājot sociālo pakalpojumu saņēmējus par kādiem jauniem pakalpojumiem, ko sociālie dienesti varētu attīstīt, tika iegūti visai ierobežoti rezultāti. Aptuveni divas trešdaļas šo respondentu nespēja formulēt konkrētu viedokli, savukārt 12% norādīja uz nepieciešamību palielināt sociālo pabalstu apjomu. Runājot tieši par pakalpojumiem, biežāk tika pieminēti psihologa pakalpojumi, kā arī palīdzība fiziski smago darbu veikšanai mājāsaimniecībā (kas ir vairāk aktuāli gados vecākajiem respondentiem).

18.zīm. (Tabula 24.-26.)

Bāze: visi respondenti, N=1014

Aptaujas ietvaros tika mērīta arī iedzīvotāju informētība par sociālajiem pakalpojumiem. Respondentu atbildes vedina domāt, ka tā nav augsta. Katrs septītais respondents apgalvoja, ka Latvijas iedzīvotāju informētība par sociālajiem pabalstiem ir augsta. Katrs astotais respondents uzskatīja, ka ļaužu informētība par sociālajiem pakalpojumiem ir augsta, bet tikai katrs vienpadsmitais to teica par iespēju sūdzēties par sociālo pakalpojumu kvalitāti.

Augstu informētību sociālo pakalpojumu pieejamības jomā biežāk saskatījuši latvieši, 45-54 g.v. vai 65-80 g.v. respondenti, sievietes, laudis ar vidēji augstiem ienākumiem, speciālisti, ierēdņi vai pensionāri, Aizkraukles novada iedzīvotāji.

Augstu informētību sociālo pabalstu pieejamības jomā biežāk saskatījuši latvieši, sievietes, 45-54 g.v. vai 65-80 g.v. respondenti, personas ar augstāko izglītību, speciālisti, ierēdņi vai pensionāri.

Augstu informētību par sociālo pakalpojumu kvalitātes kritizēšanas iespējām biežāk minējuši vīrieši, latvieši, 15-24 g.v. vai 45-54 g.v. respondenti, personas ar vidējo vai nepabeigtu vidējo izglītību, skolēni vai studenti, Dobeles novada iedzīvotāji.

